

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Baptismo Et Confirmatione - Dvobus Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

IX. Soluuntur obiectiones contra materiam Confirmationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53934)

CAPVT NONVM.

Soluuntur obiectiones contra materiam Confirmationis.

PRIMA obiectio Brentij in Confess. Wittemb. capite de Baptismo. Vfus Chrisimatis ad elementa huius mundi pertinet, & ad Iudaicas caeremonias, à quibus nos reuocat Paulus Col. 2. *Si mortui estis cum Christo, ab elemētis mundi huius, quid adhuc hū detinemini?*

RESPONDEO; Si argumentum valeret, probaret etiam non vtendum aqua in Baptismo, nec pane in Eucharistia, quia his rebus vt ebantur etiam Iudæi, cū haberent aquam expiationis, & panes propositionis: quare sicut potuit aqua, & panis deseruire vmbrae, & veritati, sic potest etiam oleum. Paulus autem reuocat nos à caeremoniis Iudaicis, quæ verè elementa erant, & egena, vt ipse alibi dicit, cū iustificare non possent: non autem à Sacramentis Christianis, licet in eadem materia consistant.

SECUNDA obiectio. Dionysius Arcopagita non obscure significat ritum Chrisimatis desumptum ab athleticis vntionibus Ethnicorum, & partim ex lege Mosàica. At Moses Deut. 12. *Caue, inquit, ne imiteris Gentes, & requiras caeremonias eorum, &c.* **R**ESPONDEO; Dionysium tribuere Chrisimatis doctrinam Apostolis Christi, non Ethnicis, aut Iudæis, vt supra ostendimus. Quod autem ait de Iudæis, pertinet ad figuram huius Sacramenti, non ad ipsam essentiã, & veritatem. Quod verò de athleticis dicit, non pertinet ad caeremoniã, & cultum, vt somniat Brentius, sed ad effectum Sacramenti per similitudinem explicandū, vt enim athletæ vnguntur, vt vincerent in certamine corporali, ita nos vngimur sancto Chrisimate, vt vincamus in certamine spiritali. Qua similitudine vtuntur plurimi Patres, Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus, & alij. Non igitur facit ad rem testimonium Deuteronomij: non enim athletæ vnguntur, vt ea caeremonia Deum colant.

TERTIA obiectio. Acta Conciliorū testantur Chrisma institutum esse à Syluestro; nō igitur Apostolis in vsu esse potuit, vt Fabianus scribit. **R**ESPONDEO; Acta Conciliorum, seu potius Damasus in vita Syluestri, solūm testatur, Syluestrum præcepisse

uisse, ut Presbyteri tangerent verticem baptizati Chrismate, quæ unctio distincta est a Sacramento Confirmationis, quod in fronte ab Episcopo datur. Non potuisse autem Chrilma à Syluestro institui, euidenter patet ex Tertulliano, Theophilo Antiochono, Cypriano, Cornelio, & aliis suprà citatis, qui fuerunt ante Syluestrum, & expressè Chrismatis meminerunt.

PRIMUM argumentū obiicit Kemnitijs contra propositionem primā ex Scripturis. Nam Act 2. & 10. datur Spiritus sanctus sine vlllo Chrismate. Item Act 8. & 19. fit mentio impositionis manuum, non autem Chrismatis.

RESPONDEO; Quòd attinet ad cap. 2. & 10. Act non fuisse in his locis ministerio Sacramentorum datum Spiritum sanctum, sed singulari priuilegio datum à Deo effectum Sacramenti, sine Sacramento.

Quod verò pertinet ad alia duo loca, duæ dari solent responsiones. PRIOR est aliquorum Scholasticorum, qui dicunt Apostolos vario modo ministrasse hoc Sacramentum; ac primis quidem temporibus, quia visibiliter descendebat Spiritus sanctus, non vfos fuisse eos vlla unctioe, sed simplici manus impositione: siquidem, effectum internum satis testabatur externus ille ignis, qui diuinitus apparebat. At postea cum formæ illæ visibiles cessassent, tum adhibere eos cœpisse unctioem, ut per eam significarent id quod antea visibili specie diuinitus apparente significabatur. Si obiicias non potuisse Apostolos instituere materiā Sacramenti: respondent, eos non instituisse, sed à Christo id mandatum accepisse, ut modò vteretur manus impositione, modò Chrismate, prout oportunum esse iudicarent. Hæc solutio non est omnino improbabilis, & ab ea non abhorret S. Thomas 3. parte q. 72. art. 2. & fortasse possent huc trahi testimonia Concilij Florentini, & Innocentij cap. Cum venisset, extra de sacra unctioe, qui dicunt dari in Ecclesia Sacramentū Confirmationis loco manus impositionis Apostolicæ.

Est tamen ALIA solutio, quæ longè mihi probabilior videtur, Thomæ Waldensis tomo II. de Sacramentis, cap. 113. & Hugonis de S. Victore lib. 2. de Sacramentis, p. 7, cap. 2. qui dicunt idem esse unctioem Chrismatis, & manus impositionem: qui enim inungit, manus imponit, & idcirco vtrumq. significari, etiam si alterum tantum exprimi videatur. Hæc solutio

lucio

lutio probabilior est. Nam constat Apostolos in Confirmatione vfos esse Chrismate, cum id asserant Dionysius, & Clemens; & præterea vñtionis meminerint antiquissimi auctores, Theophilus Antiochenus, Tertullianus, Cyprianus, Cornelius, Origenes, & alij, ante quos non fuit vllum Concilium Oecumenicum, in quo id institui potuerit. Constat etiam oportandum esse, vt possit defendi, Apostolos semper eadem materia vfos, & non modò vna, modò altera: id enim tutius, & expeditius est. At cur, quæso, id non potest defendi? *Quia, inquit, Lucas meminit impositionis manuum, & non meminit Chrismatis, sed nec vsquam Lucas, aut alia Scriptura, aut etiã vilis veterum dicit, Apostolos vario loco hoc Sacramentum ministrasse.* Et præterea in verbis Lucæ posse intelligi etiam Chrisma, multis modis probare possumus; Apostolos autem mutasse materiam, nescio an vlllo modo probari possit, nisi recentiorum auctoritate.

P R I M O igitur sic probò, Apostolos semper manus imponendo signasse Chrismate, ac proinde Lucam ritum illum compendio perstrinxisse, & ex vna parte rem totã intellexisse. Nam Patres, qui vno in loco dicunt per impositionem manus dari Spiritum sanctum, iidem in alio loco dicunt dari per vñtionem Chrismatis, & aliquando vtrumque simul coniungunt; ex quo apparet vtrumq; ad ritum hunc pertinere, & in illis perinde esse, siue vnum, siue alterum exprimant. Tertullianus lib. de resurrectione carnis supra citato, tractans hunc ritum, dicit, carnes vngi, signari, & manus impositione obumbrari: tamen in lib. de præscript. solum exprimit signari in fronte; & lib. 1. in Matricionem, solum exprimit vñtionem; lib. de Baptismo exprimit vñtionem, & manus impositionem. Ita videmus vnum auctorem modò vnã partem, modò duas, modò tres eiusdẽ ritus exprimere; & tamen semper rem eandem significare. Cyprianus lib. 1. epist. vlt. solum meminit vñtionis; lib. 2. epist. 1. solum meminit manus impositionis, cum de vna re, & eadem loquatur; in epist. verò ad Iubaianum, cum manus impositione addit signaculum dominicum, de quo nihil dixerat in prioribus duabus epistolis. Sic etiam Concilium I. Arelatense can. 8. tantum nominat manus impositionem; & tamen Concilium II. Arelatense paulò post celebratum, & eandem rem tractans, can. 17. nominat vñtionem Chrismatis. Damasus, & Leo supra cit.

prà citati, dicunt non licere Chorepiscopis vngere frontem baptizatorum Chrismate: & tamen Ioannes III. hoc ipsum decretum citans, & nominatim allegans Damasum, & Leonem, ne semel quidem meminit Chrismatis, aut frontis, sed perpetuò hunc ritum vocat manus impositionem; ac eiusmodi exempla plurima possent adferri. Quid igitur mirum si S. Lucas ex vna parte totum ritum significarit?

SECUNDO idem probo alia ratione. Nam Patres, quando dicunt solos Episcopos, per vnctionem Chrismatis dari Spiritum sanctum, semper allegant verba Lucae Act. 8. vt patet ex Innocentio epist. 1. Damaso epist. 4. Leone epist. 88. Cypriano ad Iubaianum, Augustino lib. 15. Trinit. cap. 26. & ex aliis supra citatis. Ergo aut Apostoli Act. 8. manus imponendo vngabant Chrismate, aut isti omnes Patres malè argumentantur. Dices: Benè illi argumentantur, quia licet Apostoli Act. 8. non vterentur Chrismate, tamen Chrisma successit in locum manus impositionis, qua illi vtebantur. SED CONTRA; nam si ita esset, saltè aliquis Patrum aliquando id significasset, vt intelligeremus vim argumenti ipsorum.

TERTIO idem probo ex aliis similibus Scripturæ locis, vbi breuissimè aliquid comprehenditur, & tamè necesse est plura intelligere. Exemplum esse potest, quod Paulus in epist. ad Tim & ad Titum semper Ordinationem vocat manus impositionem. Exemplum adfert Augustinus lib. de fide, & operibus, cap. 9. ex c. 8. Act. Ibidè enim legimus Eunuchum à Philippo baptizatum, cum dixisset: *Credo Filium Dei esse Iesum*. Augustinus autem rectè notat Lucam per compendium rem attigisse, sed omninò credendum esse de multis aliis interrogatum Eunuchum, & multas alias cæremonias adhibitas in illo Baptismo. Alterum Exemplum esse potest id, quod Lucas ait, *Apostolos baptizasse in nomine Christi Act. 8. 19. & alibi*. Nam vt supra ostendimus, Apostoli baptizabant in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: sed Lucas id per compendium dicere maluit sciens rem esse notissimam. Aliud exemplum esse potest in eo, quod Paulus ait ad Tit. 3. nos saluari per lauacrum regenerationis: vbi nihil dixit de verbo, & tamè intellexit sine vllò dubio lauacrum cum verbo, vt ipse idem alibi expressit Ephes. 5. Et multa sunt huiusmodi, quæ longum esset recensere.

Vna est hîc difficultas, quòd videretur hæc nostra solutio repugnare

pugnare

pugnare Innocentio III. cap. Cùm venisset, extra de sacra-
 ctione, & Concilio Florentino in instruct Armenorum. Nam
 Innocentius dicit, per frontis Chrismationē, designari manus
 impositionem Apostolorum: Conciliū autem dicit loco illius
 manus impositionis dari nunc in Ecclesia Confirmationem.

RESPONDEO; in primis, non omnia quæ habentur in Decre-
tis, aut Conciliis ad fidem pertinere, sed solum ea, quæ defini-
untur: hoc autem, de quo agimus, non definitur, sed tantum
 obiter dicitur ad rem explicandam.

Dico tamen SECUNDO & melius, ac tutius, Innocentium, &
 Concilium non velle dicere, Chrisma esse loco impositionis
 manuum, quasi Apostoli non vterentur Chrismate, & nos non
 vtamur impositione manus: sed velle dicere, id ipsum quod A-
 postoli faciebant, cùm dicebatur imponere manus, facere nūc
 Episcopos, cùm dicuntur Confirmare, vel Chrismare. Distin-
 guitur enim in his locis, non ritus à ritu, sed modus loquendi
 a modo loquendi; & personæ a personis; & deniq; illa particu-
 laris impositio manuum ab ista, quæ modò est: siquidem tunc
 communiter dicebatur hoc Sacramentum, impositio manus,
 nunc dicitur communiter Confirmatio; præterea illam dabat
 Apostoli, istam Episcopi, denique illa erat efficacior, quia cum
 effectu interno, dabat etiam externum, & cum gratia gratum
 faciente dabat etiam dona gratis data linguarum, & miracu-
 lorum, &c. Hac ergo ratione dici potest, id quod nunc fit, esse
 loco eius, quod tunc fiebat, licet sit idem, quoad substantiam
 Et quod hic sit sensus eorum locorum, probatur dupliciter.
 PRIMO, quia Concilium & Innocentius, non dicunt, Chrisma
 esse loco impositionis manuum. Sed Sacramentum Confir-
 mationis esse loco impositionis manuum. At certè Apostoli
 omnium consensus dabant Sacramentū Confirmationis, siue
 adhibuerint Chrisma, siue non. SECUNDO, quia Concilium &
 Innocentius ibidem dicunt Episcopos esse in Ecclesia loco, seu
 vice Apostolorum. At certè Apostoli veri Episcopi erant, licet
 aliquid etiam amplius haberent.

SECUNDA obiectio Kemnitij contra eandē propositionem
 sumitur ex Patribus. Nam vt ipse dicit, Tertullianus in lib. de
 Baptismo dicit, hanc vnctionem sumptam esse ex veteri disci-
 plina, id est, ex Testamento veteri: proinde nō à Christo insti-
 tutā. Cyprianus in serm. de ablutione pedū, dicit has ceremonias

nias non à Christo, sed ab hominibus institutas. & in serm. de Chrismate dicit, relictam esse hanc vnctionem ex Testamento veteri. Basilus ait, nullū extare λόγον γεγραμμένον de vnctione Chrismatis. Atq; ex his auctoribus dicit Kemnitius satis apertè refelli mendacium Fabiani Papæ, & Martyris, qui asseruit hanc vnctionem à Christo ipso Apostolis traditam.

RESPONDEO Tertullianum id solum asserere, præcessisse in Testamento veteri figuras huius Sacramenti; ex quo non sequitur non esse à Christo institutum: nam ibidem asserit diluuium fuisse figuram Baptismi, & tamen fatetur Kemnitius nõ negasse Tertullianū Baptismum à Christo institutum. Cyprianus in sermone de ablutione pedum non loquitur de Sacramento Confirmationis, cūm dicit cæremonias Sacramentorum ab hominibus institutas, sed intelligit alios ritus, quos adhibemus: immò contrarium colligitur ex hoc auctore. Nam in isto sermone de ablutione pedum, dicit Christum esse auctorem sui Sacramenti, & sermone sequenti, qui est de Chrismate, dicit hanc vnctionem esse diuinitus institutam; & esse Sacramentum: ex quo certè colligitur à Christo institutam. Neque obstat, quòd asserat manasse ex Testamento veteri, quia id intelligit ratione figurarum, vt diximus de Tertulliano. Porro Basilus nihil affirmat contra nos, aut S. Fabianum: neque em̄ aut S. Fabianus, aut nos dicimus esse scriptam in diuinis literis institutionem Chrismatis, sed dicimus haberi ex traditione nõ scripta, & tamen certissima, & cui fides habenda est, vt ipsi verbo scripto, vt ibidem scribit Basil. lib. videlicet de Spiritu sancto, cap. 27. Neque id repugnat iis quæ dicta sunt initio capituli superioris. Nam in epistolis Pauli & Ioannis habetur mentio, non tamen institutio Chrismatis.

TERTIA obiectio Kemnitij contra secundam propositionem. Natiuum balsamū vnà cum arboribus iam periisse constat. Scribit enim Plinius libro 12. cap. 25. verum balsamum solum in duobus hortis Iudææ nasci solitum, qui horti iam dudum vastati sunt: *Periit igitur, inquit Kemnitius, materia Confirmationis, si ea necessariò balsamum requirit: neque potest suppleri artificioso, et factitio balsamo balsamum naturale: quemadmodum nec aqua Baptismi factitia aqua, nec vinum Eucharistiæ factitio aliquo vino.* His addunt quidam Catholici, non esse probabile Christum instituisse

Sacra-

Sacramentum aliquod in re tam incerta, rara, pretiosa, que vix magno labore, & sumptibus obtineri potest.

RESPONDEO; Quæstionem esse inter Theologos, vtrum balsamum requiratur in Chrismate necessitate Sacramenti, an solum necessitate præcepti. Et quidem veteres omnes Theologi dist. 7. lib. 4. sent. & Iureconsulti in cap. Pastoralis, extra de Sacramentis non iterandis, docent balsamum requiri necessitate Sacramenti, ita vt Sacramentum irritum sit, si absq; balsamo detur. Tamen recentiores quidam, Caietanus in 3. par. q. 72. art. 2. Dominicus à Soto, lib. 4. sent. dist. 7. q. 1. art. 2. & Franciscus Victoria in summa de Sacramento Confirmationis, putant balsamum non requiri ad essentiam Sacramenti, sed necessario adhibendum ex diuino præcepto. Vtrique nituntur quodam textu Iuris canonici, cap. Pastoralis, extra de Sacramentis non iterandis; quæ textum vtraque opinio ad se trahit. Neutra opinio est de fide, vel contra fidem, & fallitur Kemnitius pag. 309. vbi docet, Concilium Florentinū definiuisse contra Scholasticos, balsamum requiri in Chrismate. Nam Concilium non expressit, quo modo requiratur sed dixit materiam esse oleum cum balsamo, vt etiam in Eucharistia dixerat materiam esse vinum cum aqua: & tamen omnes fatentur aquam non esse ita de essentia, vt sine ea sit irritum Sacramentum.

Ad argumentum autem Kemnitij nego balsamum verum, & natiuū periisse. Nam etsi aliquando opinione Plinij tantum in duobus hortis Iudææ nascebatur balsamum; tamen in Indiis nascitur, & inde adhuc aduehitur. Neq; refert si id Plinius ignorauit: nec enim ille omnia scire potuit. Neq; balsamum quod adfertur ex Indiis artificiosum, aut factitium dici debet, licet fortè non sit idem specie cum eo, quod nascitur in Palæstina. Variæ enim possunt esse species balsami, vt sunt variæ species vini; & quælibet idonea, est ad Sacramentū conficiendum. ADDE, Plinium id, quod refert de duobus hortis, referre de tempore antiquo: nam suo tempore fatetur multas fuisse arbores balsami in Palæstina: & Hieronimus, qui trecentis annis fuit post Plinium, in cap. 27. Ezechielis; immò, & Gregorius qui ducentis annis post Hieronymum, & quingentis post Plinium, in cap. 1. Cantic. affirmât tempore suo in vineis Engadibus balsamum gigni solitum. Falsum igitur est balsamum natiuum periisse. Ad confirmationem respondet praxis Ecclesiæ.

Licet

Licet enim rarum, & pretiosum sit balsamum: tamen adhuc nunquam defuit Ecclesiæ, neque ex penuria balsami prætermissa est aliquando Confirmatio. Quod si per annos mille, & ferè sexcentos Deus prouidit, certè non deerit deinceps.

QUARTA obiectio est contra tertiam propositionem, quia videtur esse quædam species magiæ & incantationis, ritus consecrandi Chrismatis. Sed de hoc argumento suprà diximus in materia de Sacramentis in genere, & dicemus etiam postea cum agemus de cæremoniis huius Sacramenti.

QUINTAM obiectioem contra quartam propositionem sumit Kemnitiuſ ex Cyrillo, & Ambrosio. Cyrillus enim catechesi 3. mystagog dicit, Chrismate inungi omnes ferè corporis sensus; Ambrosius autem libro de iis, qui inician- tur mesteriis, capite 6. dicit caput inungi, & inde vnguentum ad barbam defluere. Non igitur certum est, quod nos diximus, Chrisma in fronte adhibendum esse. RESPONDEO; Cyrillum loco citato, præcipuè velle frontem inungi, vt ipse expressè ait, deinde alios sensus; quod quidem non est contra nos: siquidem id solùm asserimus, nisi in fronte adhibeatur Chrisma, Sacramentũ nullum esse; non tamen negamus, quin deinde possit iuxta varios Ecclesiæ mores inungi, etiã alia aliqua corporis pars. Porro Ambrosius loco citato à Kemnitio, non agit de Confirmatione, sed de vnctione, quæ fit in Baptismo, quam etiam nos fatemur in vertice capitis faciendam: de Confirmatione autem agit Ambrosius, cap. sequenti.

CAPVT DECIMVM.

De forma Sacramenti Confirmationis.

FORMA huius Sacramenti, sunt hæc verba: *Consigno te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Neque dubitari potest, quin hæc sit conueniens forma, cum apertè explicet, & causam principalem, quæ est sancta Trinitas, & causam ministerialem, quæ est ille, qui verba ipsa profert, & denique effectum Sacramenti, qui est, facere Christi militem insigniendo illum cruce, & roborare, atque armare confirmando Chrismate. Habetur autem hæc forma di-

n

sertis